

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 242/2023-14

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a sudcov Ladislava Dudíša a Libora Duľu (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátskou kanceláriou Mandzák a spol., s. r. o., Zámocká 5, Bratislava, IČO 35 943 882, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Michal Mandzák, proti postupu Špecializovaného trestného súdu v Pezinku v konaní vedenom pod sp. zn. 7 T 1/2022 pri prečítaní rozsudku Špecializovaného trestného súdu v Pezinku č. k. 4 T 3/2022 z 11. apríla 2022 ako listinného dôkazu na hlavnom pojednávaní 23. februára 2023 a nekonaním o sťažovateľom vznesenej námietke zaujatosti senátu na hlavnom pojednávaní 23. februára 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa, skutkový stav veci a argumentácia sťažovateľa

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 29. marca 2023 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s porušením princípu prezumpcie neviny podľa čl. 50 ods. 2 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v spojení s čl. 6 ods. 2 dohovoru a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) v spojení s čl. 48 ods. 1 charty postupom Špecializovaného trestného súdu v Pezinku (ďalej len „špecializovaný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 T 1/2022 pri prečítaní rozsudku špecializovaného súdu č. k. 4 T 3/2022 z 11. apríla 2022 ako listinného dôkazu na hlavnom pojednávaní 23. februára 2023 a nekonaním o sťažovateľom vznesenej námietke zaujatosti senátu vo veci sp. zn. 7 T 1/2022 na hlavnom pojednávaní 23. februára 2023 z dôvodu postupu podľa § 32 ods. 6 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“).

2. Z obsahu podanej ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že proti sťažovateľovi je vedené pred špecializovaným súdom trestné konanie pod sp. zn. 7 T 1/2022, a to z dôvodu obžaloby podanej prokurátorom Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „prokurátor úradu špeciálnej prokuratúry“) č. k. VII/3 Gv 153/20/1000-433 z 15. februára 2022 pre pokračovací obzvlášť zločin porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku podľa § 237 ods. 1, ods. 3 písm. b), ods. 4 písm. a) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon účinného v čase skutku (ďalej len „Trestný zákon“) s poukazom na § 138 písm. i) Trestného zákona v súbehu so zločinom machinácie pri verejnom obstarávaní a verejnej dražbe podľa § 266 ods. 1, ods. 3 písm. a) Trestného zákona a iné.

3. V rámci prípravného konania vyšetrovateľka Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Prezídia Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúry, odboru Bratislava (ďalej len „policajtká“) uznesením ČVS: PPZ-7/NKA-BA4-2021 z 29. januára 2021 postupom podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku vzniesla sťažovateľovi obvinenie pre pokračovací obzvlášť závažný zločin porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku podľa § 237 ods. 1, ods. 3 písm. b), ods. 4 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. i) Trestného zákona a pre prečin prijímania úplatku podľa § 329 ods. 1 Trestného zákona. Uznesením policajtky ČVS: PPZ-7/NKA-BA4-2021 z 29. januára 2021 bolo postupom podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku vznesené obvinenie nielen sťažovateľovi, ale aj ďalším osobám vrátane obvinenej [REDAKOVANÉ] stíhanej pre pokračovací obzvlášť závažný zločin porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku podľa § 237 ods. 1, ods. 3 písm. b), ods. 4 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. i) Trestného zákona.

4. Špecializovaný súd na hlavnom pojednávaní 23. februára 2023 prečítal podľa sťažovateľa z vlastnej iniciatívy a bez návrhu niektorej zo strán trestného konania rozsudok špecializovaného súdu č. k. 4 T 3/2022 z 11. apríla 2022 ako listinný dôkaz, ktorým tento súd schválil dohodu o vine a treste č. k. VII/3 Gv 115/21/1000-14 z 21. marca 2022 uzavretú medzi obvinenou [REDAKOVANÉ] a prokurátorom úradu špeciálnej prokuratúry a obvinenú [REDAKOVANÉ] uznal vinnou zo zločinu machinácie pri verejnom obstarávaní a verejnej dražbe formou spolupáchateľstva podľa § 20, § 266 ods. 1, ods. 3 písm. a) Trestného zákona. Tomuto postupu špecializovaného súdu predchádzal postup policajtky, ktorá uznesením ČVS: PPZ-7/NKA-BA4-2021 z 30. augusta 2021 podľa § 21 ods. 1 Trestného poriadku rozhodla o vylúčení trestnej veci aj obvinenej [REDAKOVANÉ] stíhanej uznesením policajtky ČVS: PPZ-7/NKA-BA4-2021 z 29. januára 2021 pre pokračovací obzvlášť závažný zločin porušovania povinnosti pri správe cudzieho majetku podľa § 237 ods. 1, ods. 3 písm. b), ods. 4 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. i) Trestného zákona a iné z trestnej veci vedenej pod ČVS: PPZ-7/NKA-BA4-2021 na samostatné konanie vedené pod ČVS: PPZ-250/NKA-BA4-2021.

5. Zo súdom prečítaného/oznámeného rozsudku špecializovaného súdu č. k. 4 T 3/2022 z 11. apríla 2022 ako listinného dôkazu na hlavnom pojednávaní 23. februára 2023 podľa sťažovateľa už zo samotného znenia skutkovej vety vyplynulo, že obvinená [REDAKOVANÉ] „mala skutok spáchať s [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ]. Tieto tri osoby boli označené menom a priezviskom a súčasne sa výslovne uviedlo, že sú stíhaní v samostatnom trestnom konaní a o vine nebolo právoplatne rozhodnuté.“, pričom však skutková veta predmetného rozsudku «obsahovala i údaj o tom, že [REDAKOVANÉ] mala skutok spáchať „s ďalšími osobami“, pričom sa uvádza skutkový popis konania, ktorý jednoznačne dopadá

na sťažovateľa. V prípade týchto ďalších osôb sa neuvádza údaj, že sú stíhaní v samostatnom konaní a i ich vina nebola doposiaľ preukázaná.».

6. Dôsledkom už uvedeného postupu špecializovaného súdu na hlavnom pojednávaní 23. februára 2023 v konaní vedenom pod sp. zn. 7 T 1/2022 je závažné porušenie princípu prezumpcie neviny (a v tomto kontexte aj porušenie čl. 50 ods. 2 ústavy, čl. 6 ods. 2 dohovoru a čl. 48 ods. 1 charty), keďže «I keď meno sťažovateľa nebolo priamo vo výrokovvej časti Rozsudku ŠTS, sp. zn. 4T 3/2022 zo dňa 11.04.2022 priamo označené, tak ho bolo možné jasne identifikovať pod označením, že [REDAKOVANÉ] skutok spáchala s „ďalšími osobami“. V prípade týchto ďalších osôb pritom nebolo uvedené, že ich vina je predmetom samostatného konania a nie je doposiaľ právoplatne preukázaná. Je nepochopiteľné, že prezumpciu neviny ŠTS ako i prokurátor rešpektoval v prípade spolupracujúcich obvinených [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ]. V prípade týchto spoluobvinených súd ako i prokurátor priamo uviedli, že ich vec je predmetom samostatného konania a o vine nebolo doposiaľ právoplatne ukončené. Takýto štandard nebol dodržaný v prípade sťažovateľa, čo jednoznačne svedčí v prospech porušenia prezumpcie neviny.».

7. Sťažovateľ je presvedčený o tom, že pod pojmom „ďalšie osoby“ je možné stotožniť práve jeho osobu, pretože (i) k tomuto pojmu sa viaže opis konania, ktorý zodpovedá opisu skutku, pre ktorý je trestne stíhaný (v zmysle uznesenia o vznesení obvinenia, ako i podanej obžaloby), (ii) obžalobu podával ten istý prokurátor úradu špeciálnej prokuratúry, ktorý schvaľoval dohodu o vine a treste s obvinenou [REDAKOVANÉ], (iii) rovnako tak aj špecializovaný súd, ktorý schvaľoval dohodu o vine a treste, musel mať z obsahu spisu jasnú vedomosť o identifikácii sťažovateľa ako osoby účastnej na skutku, pričom „svojim rozsudkom deklaroval i vinu sťažovateľa“, (iv) pre posúdenie veci je relevantné aj to, že „predmetom je spolupáchateľstvo stíhané v rámci organizovanej skupiny“, (v) aj prokurátor v návrhu na schválenie dohody konštatuje, že „[REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] popisuje svoje konanie ako i konanie ostatných členov organizovanej skupiny“ a napokon (vi) aj vo veci konajúci súd «mal ujasnené to, koho možno stotožniť pod pojmom „ďalšie osoby“.».

8. Z dôvodu už uvedeného postupu špecializovaného súdu sťažovateľ vzniesol námietku zaujatosti senátu tohto súdu, ktorý koná v jeho trestnej veci vedenej pod sp. zn. 7 T 1/2022, a podľa jeho presvedčenia sú dané „dôvodné pochybnosti o nestrannosti namietanych sudcov, čo minimálne zakladalo dôvod na prejednanie námietky zaujatosti. Sťažovateľ je tiež presvedčený, že namietaní sudcovia mali byť z konania vylúčení.“. Za postup v rozpore s Trestným poriadkom a judikatúrou vyšších súdnych autorít považuje postup špecializovaného súdu, ktorý o vznesenej námietke zaujatosti senátu nekoná postupom podľa § 32 ods. 6 Trestného poriadku. Toto zákonné ustanovenie je potrebné vykladať „reštriktívne“ a „nekonanie o námietke zaujatosti by malo byť skôr výnimkou“.

9. Na podklade už uvedeného sťažovateľ ústavnému súdu navrhol, aby po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ] na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo na spravodlivý proces podľa čl. 47 Charty základných práv Európskej únie a právo na prezumpciu neviny podľa čl. 6 ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 48 ods. 1

Charty základných práv Európskej únie a čl. 50 ods. 2 Ústavy SR Rozhodnutiami Špecializovaného trestného súdu zo dňa 23.02.2023 v trestnej veci vedenej pod sp. zn. 7T 1/2022, ktorým Špecializovaný trestný súd na hlavnom pojednávaní za účasti verejnosti: (i) prečítal ako listinný dôkaz postupom podľa § 269 Trestného poriadku Rozsudok Špecializovaného trestného súdu, sp. zn. 4T 3/2022 zo dňa 11.04.2022 týkajúci sa [REDAKOVANÉ]; a (ii) rozhodol o námietke zaujatosti sťažovateľa zo dňa 23.02.2023 voči celému senátu sa konať nebude, lebo táto s poukazom na ustanovenia § 32 ods. 6 Tr. por. je založená na procesných dôvodoch; a konaním, ktoré mu predchádzalo, porušené bolo.

2. Zrušuje rozhodnutie Špecializovaného trestného súdu zo dňa 29.11.2022 v trestnej veci vedenej pod sp. zn. 7T 1/2022, ktorým senát Špecializovaného trestného súdu rozhodol dňa 23.02.2023 o tom, že: o námietke zaujatosti sťažovateľa zo dňa 23.02.2023 voči celému senátu sa konať nebude, lebo táto s poukazom na ustanovenia § 32 ods. 6 Tr. por. je založená na procesných dôvodoch, a vec mu vracia na ďalšie konanie a prikazuje vec rozhodnúť v inom senáte.

3. Špecializovaný trestný súd je povinný uhradiť sťažovateľovi... trovy konania na účet jeho právneho zástupcu...“

II.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

10. Podstatou ústavnej sťažnosti je v prvej rovine porušenie princípu prezumpcie nevinoty podľa čl. 50 ods. 2 ústavy, podľa čl. 6 ods. 2 dohovoru a podľa čl. 48 ods. 1 charty postupom špecializovaného súdu, ktorý v konaní vedenom pod sp. zn. 7 T 1/2022 na hlavnom pojednávaní 23. februára 2023 prečítal/oznámil ako listinný dôkaz rozsudok špecializovaného súdu č. k. 4 T 3/2022 z 11. apríla 2022 týkajúci sa bývalej spoluobvinenej [REDAKOVANÉ], čím tak týmto postupom porušil prezumpciu nevinoty sťažovateľa.

11. V druhej rovine mal špecializovaný súd porušiť základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 47 charty tým, že nekoná (aj v čase podanej ústavnej sťažnosti) o sťažovateľom vznesenej námietke zaujatosti senátu špecializovaného súdu činného vo veci sp. zn. 7 T 1/2022, a to z dôvodu postupu podľa § 32 ods. 6 Trestného poriadku.

12. Ústavný súd v súlade s § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť, pričom posudzoval, či jej prijatiu na ďalšie konanie nebránia dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

II.1. Všeobecné judikatúrne východiská:

13. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

14. Podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením

ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie. Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde je ústavná sťažnosť neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

15. Ústavný súd poukazuje na to, že jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity. Zmysel a účel princípu subsidiarity, ktorý je vyvoditeľný z čl. 127 ods. 1 ústavy, spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a podľa svojej povahy ani nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Koncepcia konania o ústavnej sťažnosti je založená na tom, že predstavuje subsidiárny procesný prostriedok na ochranu ústavou zaručených základných práv a slobôd. Ústavný súd nie je súčasťou sústavy všeobecných súdov či iných orgánov verejnej moci, a preto nemôže nahrádzať ich činnosť. Jeho úlohou je v súlade s čl. 124 a nasl. ústavy ochrana ústavnosti, a nie tzv. bežnej zákonnosti, resp. protiprávnosti. Z tohto pohľadu je nevyhnutnou podmienkou konania, ktorá musí byť pred podaním ústavnej sťažnosti splnená, vyčerpanie všetkých procesných prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho práv poskytuje.

16. Právomoc ústavného súdu je vybudovaná na zásade prieskumu vecí právoplatne skončených, ktorých eventuálnu protiústavnosť už nemožno zhojiť inými procesnými prostriedkami, resp. už nie je možná náprava iným spôsobom. Teda právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy predstavuje *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, II. ÚS 156/09, I. ÚS 480/2013, II. ÚS 137/2019, II. ÚS 386/2019, II. ÚS 124/2021, II. ÚS 428/2021, II. ÚS 257/2021, IV. ÚS 80/2022).

17. Ústavná sťažnosť nemá byť podávaná z dôvodu „procesnej opatrnosti či nedotknuteľnosti“ fyzickej osoby alebo právnickej osoby, ale až vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže reálne domôcť ochrany svojich práv u ostatných orgánov verejnej moci. Postavenie ústavného súdu tak možno obrazne prirovnať k „záchrannej brzde“, ktorú je možné použiť až vtedy, ak zlyhajú všetky obvyklé a predvídané prostriedky na zabránenie vzniku hroziacej ujmy, teda zabránenie porušenia ústavných práv. Konanie o ústavnej sťažnosti však nie je a ani nemôže byť pomyselnou „skratkou“, ktorou by bolo možné obchádzať konanie už vedené, resp. ktoré môže byť vedené na návrh sťažovateľa pred inými orgánmi verejnej moci.

18. Subsidiarita ústavnej sťažnosti má pritom dimenziu formálnu i materiálnu. Formálna dimenzia znamená, že sťažovateľ pred podaním ústavnej sťažnosti musí „formálne“ podať všetky prostriedky na ochranu práv, ktorými disponuje, a materiálnou subsidiaritou je myslené to, že tieto prostriedky odôvodní spôsobom, ktorý všeobecnému súdu umožní ústavnoprávny prieskum. Pokiaľ právny predpis ustanoví, že v určitej procesnej situácii je príslušný na rozhodovanie o právach a slobodách jednotlivca konkrétny orgán verejnej moci, bolo by zásahom do jeho právomoci a porušením princípu delby moci (čl. 2 ods. 2 ústavy), pokiaľ by iný orgán o týchto právach rozhodoval bez toho, aby bola daná možnosť príslušnému orgánu na realizáciu jeho právomoci. Obidve tieto hľadiská preto treba reflektovať pri interpretácii a aplikácii jednotlivých inštitútov zákona

o ústavnom súde, v danom prípade pre posúdenie prípustnosti ústavnej sťažnosti a príslušnosti ústavného súdu na jej prijatie na ďalšie konanie.

II.2. Posúdenie veci:

19. Ústavný súd v súvislosti so sťažovateľom namietaným porušením základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 ústavy a podľa čl. 47 charty poukazuje na to, že z obsahu týchto práv vyplýva, že sú „výsledkové“, čo znamená, že im musí zodpovedať proces ako celok (III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, III. ÚS 421/2016, III. ÚS 855/2016, I. ÚS 517/2022), v dôsledku čoho je možné právne účinným spôsobom namietat ich porušenie v konaní pred ústavným súdom až po skončení daného konania vrátane tých pochybení, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu (pozri body 13 až 18). V nadväznosti na to ústavný súd stabilne judikuje, že trestné konanie od svojho začiatku až do konca je procesom, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií na ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní, ako aj vo veci konajúcich súdov naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat pochybenia znamenajúce porušenie práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu (III. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04, III. ÚS 75/05, IV. ÚS 76/05, IV. ÚS 220/07, IV. ÚS 197/08, I. ÚS 314/09, IV. ÚS 166/2010, II. ÚS 425/2017, III. ÚS 156/2021, IV. ÚS 80/2022). Ústavný súd zastáva názor, že nie je iba jeho povinnosťou ako súdneho orgánu ochrany ústavnosti zabezpečovať v rámci svojej rozhodovacej právomoci ochranu základných práv a slobôd vrátane rešpektovania záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv, ktorými je Slovenská republika viazaná. Túto povinnosť majú, a to prednostne, napr. všeobecné súdy ako primárni ochrancovia ústavnosti, prípadne iné orgány verejnej moci na to určené.

20. Osobitne je potrebné uviesť, že vznesenie obvinenia je dôležitým procesným úkonom, pretože týmto úkonom sa proti určitej osobe začína trestné stíhanie za konkrétny skutok, ktorý je trestným činom, a súčasne sa určuje aj jej procesné postavenie v trestnom konaní ako obvineného. Otázka dôvodnosti vznesenia obvinenia je predmetom celého trestného konania a ústavnému súdu v tejto súvislosti prináleží zaoberať sa otázkou ochrany základných práv a slobôd zásadne až po jeho skončení (s výnimkou niektorých špecifických situácií, najmä pokiaľ ide o zásah do osobnej slobody sťažovateľa väzbou), teda po vyčerpaní všetkých procesných prostriedkov, ktoré obvinenému, resp. obžalovanému Trestný poriadok poskytuje. Procesné záruky zabezpečujúce zákonnosť postupu orgánov činných v trestnom konaní a všeobecných súdov (prípadne ochranu pred jej porušením) vo všeobecnosti vyplývajú z II. časti (predsúdne konanie) tretej hlavy prvého dielu (dozor prokurátora), ako aj III. časti (súdne konanie) druhej hlavy (preskúmanie a predbežné prejednanie obžaloby), prípadne šiestej hlavy (odvolanie a konanie o ňom) alebo ôsmej hlavy (mimoriadne opravné prostriedky) Trestného poriadku (I. ÚS 77/2019, III. ÚS 173/2020, IV. ÚS 532/2020, III. ÚS 156/2021, II. ÚS 585/2021, IV. ÚS 80/2022).

21. V konkrétnostiach ústavný súd v prvom rade poukazuje na § 316 ods. 3 písm. a) Trestného poriadku o obligatórnom kasačnom dôvode pri rozhodovaní súdu v nezákonnom zložení (čo zahŕňa aj rozhodovanie vylúčeným sudcom/sudcami pre ich zaujatosť) a na § 321 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku, podľa ktorého odvolací súd zruší napadnutý rozsudok aj pre podstatné chyby konania, ktoré napadnutým výrokom rozsudku predchádzali, najmä preto, lebo boli porušené ustanovenia,

ktorými sa má zabezpečiť objasnenie veci alebo právo obhajoby (čo zahŕňa aj vykonanie procesne neprípustného dôkazu s vplyvom na meritórne rozhodnutie súdu prvého stupňa). Obžalovaný môže navyše v predmetných súvislostiach napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu dovolaním, ak sa domnieva, že v jeho veci konal alebo rozhodol orgán činný v trestnom konaní, sudca alebo prísediaci, ktorý mal byť vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania [§ 371 ods. 1 písm. e), § 369 ods. 2 písm. b), § 374 ods. 1 Trestného poriadku]. Obžalovaný je taktiež v súvislosti s porušením princípu prezumpcie nevinoty a kontamináciou takým spôsobom vykonaného dokazovania oprávnený podať dovolanie podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku, teda z dôvodu, že rozhodnutie súdu je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom. V širších súvislostiach je použiteľný aj dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, teda zásadné porušenie práva obvineného na obhajobu, v rámci ktorého je možné atakovať arbitrárnosť záverov rozhodnutia odvolacieho súdu o kritických podstatných otázkach a v sprostredkovanom inštančnom kontexte aj takých záverov prvostupňového súdu (IV. ÚS 546/2020, IV. ÚS 171/2021, IV. ÚS 491/2021). Ak by ústavný súd vykonal vecný prieskum na základe podanej ústavnej sťažnosti, označené ustanovenia a systémové nastavenie procesnej úpravy by bolo zbytočné, resp. negované a ústavný súd by bol v rámci „obrátenej pyramídy“ postavený do role odvolacieho a dovolacieho súdu. Na tom nič nemení argument ústavnej sťažnosti, že v prípade rozhodovania vylúčeným sudcom sa musí konanie opakovať, čo je samozrejmom procesnou reáliou viazanou na charakter zistenej chyby.

22. Vzhľadom na uvedené ústavný súd primárne konštatuje, že sťažovateľ bude mať v ďalších štádiách trestného konania k dispozícii právne prostriedky na účinnú obranu ním označených práv, o ktorých po ich uplatnení budú nielen oprávnené, ale aj povinné rozhodnúť funkčne príslušné všeobecné súdy. Za týchto okolností by prijatie ústavnej sťažnosti sťažovateľa na ďalšie konanie bolo v rozpore s princípom subsidiarity, na ktorom je založená právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (body 13 až 18). Inými slovami, nevyužitie niektorej z možností ochrany označeného práva nemožno nahradzovať ústavnou sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ktorý môže konať len vtedy, ak fyzická osoba alebo právnická osoba nemala inú možnosť účinnej ochrany svojich práv (čl. 127 ods. 1 ústavy). Vzhľadom na uvedené ústavný súd podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde odmieta sťažovateľom podanú ústavnú sťažnosť z dôvodu jej neprípustnosti.

23. Okolnosť uvedená v predchádzajúcom bode sa týka všetkých referenčných noriem označených sťažovateľom. Ak došlo v minulosti k preskúmaniu vylúčenia sudcu všeobecného súdu aj pred právoplatným skončením konania, resp. pred využitím skôr uplatniteľných prostriedkov nápravy, mohlo ísť o osobitné okolnosti prípadu vyžadujúce si taký krok, tento postup však nezodpovedá aktuálnej rozhodovacej línii ústavného súdu generovanej systémovou procesnou logikou založenou na konkrétnej a kogentnej úprave neprípustnosti návrhu podľa zákona o ústavnom súde (§ 132 ods. 2 tohto zákona).

24. Pokiaľ ide o namietané porušenie prezumpcie nevinoty bez ohľadu aj na (možný) oslobodzujúci rozsudok, také porušenie je jednak neoddeliteľné od zákonnosti trestnoprocesného aspektu pri postupe v dokazovaní, a to aj z hľadiska jeho ústavnej udržateľnosti a udržateľnosti z hľadiska medzinárodných zmlúv podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Ak je dotknutý postup v označených intenciách udržateľný, nemohlo ním dôjsť k porušeniu žiadneho z relevantných subjektívnych práv a, naopak, jeho diskvalifikácia by vyvolala možný súbeh porušenia viacerých ustanovení použiteľných

v konaní o ústavnej sťažnosti. Bez ohľadu na už uvedené (a platiace primárne) „iný“ zásah do prezumpcie nevinu v jej (sťažovateľom tvrdenej) samostatnej podobe bol sťažovateľovi známy s konzekvenciou podania skoršej ústavnej sťažnosti atakujúcej porušenie prezumpcie nevinu už v kontexte rozhodnutia nadväzujúceho na schválenie dohody o vine a treste [REDACTED]. Táto ústavná sťažnosť bola ústavným súdom odmietnutá uznesením č. k. I. ÚS 515/2022-17 z 27. septembra 2022. Atakovanie takého zásahu ďalšou ústavnou sťažnosťou (ak by nešlo o neprípustnosť z dôvodu *res iudicata*) by bolo v časových súvislostiach oneskorené podľa § 56 ods. 2 písm. f), § 124 zákona o ústavnom súde.

25. Čo sa týka nekonania o námietke zaujatosti podľa § 32 ods. 6 Trestného poriadku, je nevyhnutné uviesť, že ide o obligatórny zákonný postup a vo vzťahu k samotnému jeho ustanoveniu platí (aj v konaní o ústavnej sťažnosti) prezumpcia súladu právnych predpisov, v tomto prípade neodstrániteľná odlišným výkladom konformným z hľadiska ústavy, rovnako z hľadiska dohovoru a charty (ako medzinárodných zmlúv podľa čl. 127 ods. 1 ústavy) bez toho, aby taká prezumpcia pominula relevantným spôsobom (primárne derogačným nálezom ústavného súdu).

26. Nad takto vymedzený rámec (a bez ohľadu na zafinovanú subsidiaritu právomoci ústavného súdu a z nej vyplývajúcu neprípustnosť) ako *obiter dictum*: Pokiaľ ide o rozhodovanie Európskeho súdu pre ľudské práva vylučujúce sudcu pre jeho procesnú aktivitu (sťažovateľom označená vec ako „*Mucha proti Slovensku*“), koncepcne je v súvislosti s § 32 ods. 6 Trestného poriadku potrebné rozlíšiť duplicitnú účasť sudcu na rozhodovaní v skoršej veci iného obvineného a zároveň v prepojenej personálnej a skutkovej súvislosti potom aj v nasledujúcej trestnej veci prezumpciou nevinu dotknutej osoby (ako ďalšieho obvineného) od prípadu vykonania listinného dôkazu jeho prečítaním len v aktuálne prerokúvanej veci, keď sudca svoje skoršie rozhodnutie nezasahuje neskorším postupom a rozhodovaním ani nepriamo (pretože skôr nerozhodoval).

27. V konečnom dôsledku z hľadiska v ústavnej sťažnosti v bodoch 30 a 31 označených rozhodnutí ústavného súdu vo vzťahu k aplikácii § 32 ods. 6 Trestného poriadku možno dodať (rovnako len koncepcne pri nenarušení subsidiarity právomoci), že nemožno stotožniť situáciu vyjadrenia sudcovho názoru o vine obžalovaného (čo nie je legálnou súčasťou procesného postupu) so štandardným procesným postupom, akým je čítanie listiny obsahovo neprodukovanej súdom.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. apríla 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu